



# DIAGNOSTICKÉ DOMÉNY

JEDNÁ SE POUZE O PODKLADY, DALŠÍ INFORMACE BUDOU DOPLNĚNY VE VÝUCE

JAZYKOVÉ ROVINY A DALŠÍ VYBRANÉ OBLASTI – SE ZŘETELEM KE ŠKOLNÍMU VĚKU



# STĚŽEJNÍ DIAGNOSTICKÉ NÁSTROJE

- rozhovor
- samostatné vyprávění a komentář (i s vizuální oporou)
- soubory slov, texty písniček, básničky
- specifické soubory slov – struktura a obtížnost dle jednotlivých kategorií hlásek
- soubory slov – specifické asimilace a artikulační neobratnost
- soubory slov – rezonanční vyváženost

# ROVINA FONETICKO-FONOLOGICKÁ

- **Hodnocení projevu**
- Srozumitelnost
- Plynulost
- Práce s prozodickými prvky

# KLIDOVÉ DÝCHÁNÍ

- slyšitelnost
- dýchání nosem
- dýchání ústy
- kombinace
- příčiny dýchání ústy – možné komplikace

# SÍLA HLASU BĚHEM PROMLUVY

- přiměřenost
- nadměrná/slabá síla hlasu
- šepot, tremolo, kolísání intenzity hlasu
- emoční prožívání – zátěžová situace

# KVALITA HLASU

- **jasný – zvučný – čistý**
- chrapot
- dyšnost
- dysfonie
- dysodie
- afonie
  
- melodie
- přiměřenost věku a pohlaví

# HLASOVÝ ZAČÁTEK

- měkký
- tvrdý
- dyšný
- zvládnutí prodloužené fonace – čas/stabilita

# REZONANČNÍ VYVÁŽENOST

- přiměřenost
- lehká hyponazalita
- denazalizace nosových hlásek
- deformace zvuku řeči – negativní ovlivnění srozumitelnosti
- M/B, N/D, Ň/Ď



# REZONANČNÍ VYVÁŽENOST

- přiměřenost
- zvýšená nazalita orálních hlásek
- lehká hypernazalita – bez šelestů
- hypernazalita se šelesty a dalšími rušivými jevy
- deformace projevu, narušení srozumitelnosti

# SPECIFIKA KOVERBÁLNÍHO CHOVÁNÍ

- tvář
- hrdlo
- další oblasti
- situace
- míra projevu

# SPECIFIKA PLYNULOSTI PROJEVU

- repetice
  - prolongace
  - dysfluence
  - bloky
- 
- nadměrná námaha
  - psychická tenze

# TEMPO PROJEVU

- formy akcelerace – interverbální – intraverbální
- repetice
- přesnost artikulace
- změny ve struktuře slova
- srozumitelnost

# ZDROJ

- Vrbová, R. a kol. (2012). *Diagnostické domény pro žáky s narušenou komunikační schopností*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

# ARTIKULACE

- vyšetření výslovnosti hlásek
  - různá artikulační pozice
  - začátek – střed – konec slova
- 
- opakování slov
  - spontánní projev
  - recitace a zpěv

# VÝSLOVNOST

- **subjektivní hodnocení srozumitelnosti řeči** – nápadnost a frekvence obtíží
- samohlásky/souhlásky
- specifika výslovnosti v domácím prostředí

A E I O U O U A U	Ť Ď Ň
P B M	L
F V	C
T	S
D	Z
N	Č
H	Š
CH	Ž
J	CSZxČŠŽ
K	R
G	Ř
BĚ PĚ VĚ MĚ	



# DIADOCHOKINEZE

- tempo, stejnoměrnost
- papapapapa – tatatatata – nanananana/ pa-ta-ka
- i-u-i-u-i-u-i-u, o-e-o-e-o-e-oe

# ARTIKULAČNÍ (NE)OBRATNOST

- opakování slov a vět
- **redukce (elize)**
- Kmín – mín
- Kopyto – kopy
- Skříň – kříň

# ARTIKULAČNÍ (NE)OBRATNOST

- **redundance (epenteze)**
- bota – botat
- babi – babiba
- tma – tama
- situace – situlace
- Kleopatra – Klelopatra

# ARTIKULAČNÍ (NE)OBRATNOST

- **metateze**
- potopa – topopa
- dvůr – drův
- velryba – verlyba

# SPECIFICKÉ ASIMILACE

- hodiny – hodini – progresivní asimilace
- hodiny – hodiny – regresivní asimilace

# IZOLOVANÁ SLOVA

- larva
- velryba
- kontejner
- favorit
- obchodník
- obstarává
- majonéza
- nepolapitelný
- neopakovatelný
- pravdomluvný
- nejnebezpečnější
- stíny
- stydí
- jediný
- Sáša
- šusták
- švestky
- žízeň
- kostka
- srstka
- střecha
- střílí

# VĚTY

- AO
- mistrovství světa v krasobruslení
- první pražská paroplavba
- nosorožec je nejnebezpečnější zvíře
- v království byla po tři týdny slavná svatba
- vojáci zdravili pana podplukovníka
- strojevůdce naolejoval lokomotivu

# VĚTY

- Asimilace
- hodiny nyní ukazují  $\frac{3}{4}$  na čtyři
- Klára s panem Kloboučkem se klouzají na kluzišti
- slečna nese v tašce sušené švestky
- Klára Králová šlápla na syčícího hada
- po písčité cestičce cestují 4 cvrčci
- žáci šli do školy
- na střeše cvrlikají vrabci



# ZDROJE

- Vrbová, R. a kol. (2012). *Diagnostické domény pro žáky s narušenou komunikační schopností*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Dvořák, J. (1999). *Slovní patlavost: verbální dyspraxie*. Žďár nad Sázavou: Logopedické centrum.
- Dvořák, J. (2003). *Vývojová verbální dyspraxie*. Žďár nad Sázavou: Logopedické centrum.
- Dvořák, J. (2003). *Vývojová fonologické porucha*. Žďár nad Sázavou: Logopedické centrum.

# VYŠETŘENÍ SLUCHOVÉ PAMĚTI

- **opakování**
- slova
- slovní spojení
- **jednoduché věty**
- **rozvité věty**
- **souvětí**
-

# BATERIE TESTŮ FONOLOGICKÝCH SCHOPNOSTÍ

G. SEIDLOVÁ MÁLKOVÁ, M. CARAVOLAS

- **6 subtestů fonologického povědomí**
  - slabikování v pseudoslovech
  - rozpoznání hlásek v pseudoslovech
  - izolace hlásek v pseudoslovech
  - skládání hlásek
  - elize hlásek v pseudoslovech
  - prohazování slabik
- **2 subtesty rychlého jmenování**
- **1 subtest krátkodobé slovní paměti**
- **1 subtest slovní paměti a morfologicko-syntaktické roviny**
- Seidlová Málková, G., Caravolas, M. (2013). *Baterie testů fonologických schopností*. Praha: NÚV.

## ZKOUŠKA SLUCHOVÉ DIFERENCIACE WEPMAN – MATĚJČEK

- 19 dvojic bezesmyslných slabik
- od pěti let
- umožní zjistit, které skupiny hlásek dítě není schopné diferencovat
- nácvičné dvojice
- 2. sestavy slov
- hrep – chrep
- mreš – mreč
- zlní – zlní

Vágnerová, M. *Testy speciálních schopností, znalostí a dovedností*. In Svoboda, M. a kol. (2001). *Psychodiagnostika dětí a dospívajících*. Praha: Portál.

**SOUBOR SPECIFICKÝCH ZKOUŠEK (T-238/9)**  
**NOVÁK, J. (2002). DIAGNOSTIKA SPECIFICKÝCH PORUCH UČENÍ V**  
**ČESKÉM JAZYCE. BRNO: PSYCHODIAGNOSTIKA.**  
**VYBRANÉ KATEGORIE**

■ **SL. SYNTÉZA**

- *l-e-s*
- rak
- koza
- mrak
- opice
- .....

**SOUBOR SPECIFICKÝCH ZKOUŠEK (T-238/9)**  
**NOVÁK, J. (2002). DIAGNOSTIKA SPECIFICKÝCH PORUCH UČENÍ V**  
**ČESKÉM JAZYCE. BRNO: PSYCHODIAGNOSTIKA.**  
**VYBRANÉ KATEGORIE**

■ **SL.ANALÝZA**

- *rak*
- pes
- voda
- ulice
- cibule
- švestka
- .....

# SOUBOR SPECIFICKÝCH ZKOUŠEK (T-238/9)

## NOVÁK, J. (2002). DIAGNOSTIKA SPECIFICKÝCH PORUCH UČENÍ V ČESKÉM JAZYCE. BRNO: PSYCHODIAGNOSTIKA.

### VYBRANÉ KATEGORIE

- Audiomotorická koordinace
- Zácvik \*\*-
- **Percepce**
  - \*\_\*\_\*\_
  - \*\*\*\_---
- **Počet**
- Počet dl./kr.
- **Reprodukce**
  - \*\* \*\* \*\*
  - \*\_\*\_\*



# ANALÝZA ŠKOLNÍCH DOVEDNOSTÍ





# PÍSEMNÝ PROJEV

- Školní sešity
- Domácí úkoly
  
- Opis
- Přepis
- Diktát
- Vlastní písemný projev

# PÍSEMNÝ PROJEV

- **Psaní**
  - charakter písma
  - výbavnost
  - čitelnost
  - sklon, velikost
  - grafomotorické tempo.....
- 
- funkční využití písemného projevu

## SPRÁVNÉ DRŽENÍ TUŽKY - PASTELKY - PERA

SPRÁVNÉ DRŽENÍ TUŽKY  
„ŠPETKOVÝM ÚCHOPEM“



## NESPRÁVNÉ DRŽENÍ TUŽKY - PASTELKY-PERA



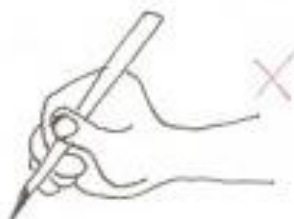
KŘEČOVITÉ DRŽENÍ TUŽKY



ŠPETKOVÝ ÚCHOP S PALCEM,  
KTERÝ PŘESAHUJE PŘES UKAZOVÁČEK



SMYČCOVÝ ÚCHOP



PĚSTIČKOVÝ ÚCHOP



VAŘEČKOVÝ ÚCHOP



HRSTIČKOVÝ ÚCHOP



PROTAŽENÁ HRSTIČKA

# ČTENÍ - PRO ILUSTRACI

- **Stupeň čtenářských návyků**
- čtení po skupinách slov – plynule, se smyslem pro kontext – správnost intonace
- po slovech, celkem vyrovnaně, bez výraznějších zarážek (daří se plynně i skupiny slov), prozatím bez intonace
- většinou po slovech – nejistě, kolísá plynulost, zarážky před těžkými a neznámými slovy, zřetelné pauzy mezi slovy
- slabikování plynulé; dvojí čtení, mezi slovy jsou pauzy
- slabikuje nahlas, slabiky zřetelně odděluje, s oporou v hláskování
- hláskuje – skládá z hlásek slabiky, vyjmenuje si hlásky ve slově a „odhaduje“

# ČTENÍ - PRO ILUSTRACI

- **Stupeň porozumění**
- **spontánní projev/opora v návodných otázkách**
  
- spolehlivě rozumí – detaily, stručnost/výstižnost
- jsou jasné dějové souvislosti, reprodukce podstatných částí textu (dílčí nepřesnosti neporozumění/chyby ve čtení)
- reprodukce podstatných částí – není spolehlivá představa o celém ději
- porozumění je útržkovité
- reprodukce pouze s klíčovými slovy – bez souvislosti
- žák nerozumí ničemu z toho, co četl.
  
- Zkouška čtení – Z. Matějček, J. Šturma, M., Vágnerová, Z. Žlab.



CIMLEROVÁ, P., POKORNÁ, D., CHALUPOVÁ, E. A KOL. (2007). DIAGNOSTIKA  
SPECIFICKÝCH PORUCH UČENÍ U ADOLESCENTŮ A DOSPĚLÝCH OSOB. PRAHA: IPPP.



# DIAGNOSTIKA SPU U ADOLESCENTŮ A DOSPĚLÝCH OSOB

- 8 modulů
- Vstupní modul – screeningový dotazník pro dospělé
- Modul čtení
- Modul psaní
- Modul fonemické povědomí
- Modul zraková percepce a koncentrace
- Modul řečové funkce
- Modul motorické funkce
- Modul prostorové a pravolevé vnímání
- .....**vybrané moduly vzhledem k oblasti komunikační schopnosti.....**

# MODUL ČTENÍ

- Zkouška hlasitého čtení smysluplného textu
- Zkouška hlasitého čtení nesmyslného textu
- Zkouška tichého čtení (cca 580 slov)



# MODUL PSANÍ

- Diktát – procházka lesem
- Pseudoslovný diktát vět
- Pseudoslovný diktát slov

# MODUL FONEMATICKÉ POVĚDOMÍ

- **Test fonologické manipulace**
- *CCVC: troč/roč*
- *CCVC: přiň/piň*
- *CVCC: vušť/vuš*
- *CVCC: šomp/šop*
- **Sluchová analýza a syntéza slov**
- *SA: štěstíčko, podpalubí, bezfosfátový*
- *SS: podplukovník, transformátor, nejnešťastnější*

# MODUL – ŘEČOVÉ FUNKCE

- **Text verbální fluence**
- **Specifický logopedický nález**
- **Orientační zkouška jazykového citu**



# ROVINA LEXIKÁLNĚ-SÉMANTICKÁ



# ZÁKLADNÍ POJMY

- slovní zásoba představuje celek lexikálních jednotek uložených v paměti dané osoby – část jejích jazykových kompetencí
- rozsah a kvalita slovní zásoby, aktivní a pasivní slovník, včetně lexikální diferenciac
- tuto oblast můžeme sledovat v průběhu celé spolupráce, nejen v izolovaných úkolech
- aktivní slovní zásoba – objem, množství slov, kterým jedinec rozumí a užívá je v komunikačním procesu (při verbální komunikaci)
- pasivní slovník – soubor slov, kterým jedinec rozumí, aniž je prakticky užívá

## MEZI NÁSTROJE, KTERÉ LZE K ANALÝZE ROVINY LEXIKÁLNĚ-SÉMANTICKÉ VYUŽÍT, PATŘÍ:

- obrazový materiál různého charakteru (situační, nesmysly, protiklady, dějová posloupnost)
- reálné předměty (k pojmenování, popisu, manipulaci, např. tvorba skupin dle nadřazených a podřazených pojmů)
- vyprávění na dané, volné téma i spontánní projev
- reprodukce básniček, písniček
- rozhovor
- porozumění vtipu, hádance

# DALŠÍ VARIANTY

- práce se slovním/obrazovým materiálem – propojení s naukovými předměty
- vyloučení ze skupiny – lze modifikovat náročnost „klíče“ k určení obrázku, pojmu, který do dané kategorie nepatří
- synonyma, homonyma, antonyma
- nadřazené, podřazené pojmy
- vysvětlení významu pojmů

# KONDÁŠOVA OBRÁZKOVĚ-SLOVNÍKOVÁ ZKOUŠKA

- zjišťuje slovní zásobu a verbální pohotovost dětí před nástupem povinné školní docházky ( 5;6 – 6;6let)
- zkouška je zaměřená na aktivní slovní zásobu: pojmenování 30 předkládaných obrázků – podstatných jmen (např. les, auta, kráva) a sloves (např. sedí, křičí, směje se)
- správné odpovědi jsou bodovány, součet je možné porovnat s percentilem
- lze hodnotit výsledek i kvalitativně



# TEST PASIVNÍ A AKTIVNÍ SLOVNÍ ZÁSObY

- Dr. Durdilová, doc. Klenková

## I. Pasivní složka

- Od 4 let – horní hranice neomezena
- Výběr obrázku dle instrukce
- 10 kategorií/8 pojmů
- Podstatná jména, přídavná jména, slovesa



# TEST PASIVNÍ A AKTIVNÍ SLOVNÍ ZÁSOPY

- Aktivní složka
- Od 5 let až 11 let a 11 měsíců
- Vysvětlení významu slova
  
- Přehled uznávaných odpovědí
- Test vychází z amerického diagnostického testu Comprehensive Receptive and Expressive Vocabulary test 2nd Edition, CREVT 2
- Durdilová, L., Klenková, J. (2014). *Hodnocení slovní zásoby dětí před zahájením školní docházky*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta.

# SLOVNÍ VÝZNAM (HSET)

- **WF hledání slov**
- ke třem daným slovům vymyslet čtvrté, které se k nim hodí
- sémantická organizace slovní zásoby
- *modrá – žlutá – červená*
- *ted' – později – předtím*
- *slepice – krůta – kačena*
- *veliký – vysoký – hluboký*

# SLOVNÍ VÝZNAM (HSET)

- **BK klasifikace pojmů**
- výběr konkrétních obrázků k danému nadřazenému slovu
- sémanticko-kognitivní operace
  
- *živočichové*
- *potravin*
- *oblečení*

# POROZUMĚNÍ

- prolíná všemi oblastmi komunikace i variantami zadávaných úkolů i situací
- schopnost dospět ke smyslu sdělení předávaných ústní nebo písemnou formou – zvládnout proces zachycení informace – její zpracování i analýzu
- porozumění mluvené řeči/jazyku je spojeno s lingvistickou kompetencí (znalostí jazyka)
- závisí na celé řadě dalších schopností (sluchové a zrakové percepce, pozornosti, paměti, nadání apod.)

## **V komunikační situaci je spojeno s:**

- 
-

# CO MŮŽEME POUŽÍT?

- slovní materiál různého rozsahu a obtížnosti (slova, slovní spojení, věty i souvětí)
- sledovat lze porozumění i v situaci rozhovoru (porozumění otázce, sdělení), při plnění úkolů (porozumění instrukci)
- ukazování (konkrétní instrukce, výběr dle souvislostí)
- výběr obrázku dle instrukce a výběr detailů – osoby, vlastnosti, jevy
- realizace činnosti podle verbálně prezentované instrukce

# VYŠETŘENÍ POROZUMĚNÍ ŘEČI

- chápání logických struktur (Pes je menší než slon, kdo je větší?)
- chápání abstraktních pojmů
- metafora, básnická řeč
- postupný rozvoj porozumění obecným znakům a symbolům – značky, varování, noty...
- obsah kreseb a fotografií, grafy, mapy (od 10 let)
- postupný rozvoj porozumění informacím v psaném jazyce
- porozumění v cizím jazyce

Vrbová, R. *Porozumění*. In. Vrbová, R. a kol. (2012). *Diagnostické domény pro žáky s narušenou komunikační schopností*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

# VĚTNÁ STRUKTURA (HSET)

- **VS – porozumění větám**
- porozumění větám různé gramatické obtížnosti
- osvojení gramatických, lingvistických pravidel
- materiál – figurky



dítě neporozumělo kom.  
partnerovi:

jakým způsobem dává  
neporozumění najevo?

jak reaguje dospělý?

- své sdělení jednoduše  
zopakuje

- přeformuluje z hlediska  
slovní zásoby

- přeformuluje z  
hlediska syntaxe

- podpoří své sdělení  
kontextem (neverbální  
prvky, využití  
obrazového materiálu,  
manipulace...)

:-)



# MORFOLOGICKO-SYNTAKTICKÁ ROVINA



• • •

- hlavní kritéria jazykového vývoje
- obratnost ve vyjadřování – flexibilita....
- pozorování spontánního projevu dítěte – vyprávění, rozhovor, popis, reprodukce příběhu, **opakování vět**
- jazykové cítění v písemném projevu – písemné odpovědi na otázky, psaní na dané téma
- porozumění otázce, instrukci, větě....delšímu souvětí, přečtenému textu (sluch)

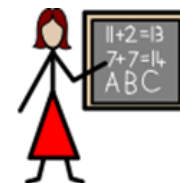
# SPONTÁNNÍ PROJEV

- souvětí
  - rozvité věty
  - holé věty
  - jednoslovné odpovědi
  - citoslovce
- 
- Sledujeme, co převládá + **příležitost**

# DALŠÍ KATEGORIE



- skloňování
- časování
- užívání rodů substantiv
- tvorba singuláru a plurálu
- stupňování adjektiv, příslovcí (8)
- tvoření deminutiv
- přechylování
- odvození přídavných jmen od substantiva nebo slovesa
- využívání předložkových vazeb
- využívání zájmen – osobní, přivlastňovací
- jazykový cit
- převedení do minulého, budoucího času
- užití zvratných sloves
- kořen slova z řady slov (8 let)



učitelka



učitel



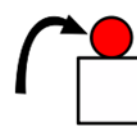
rychlý



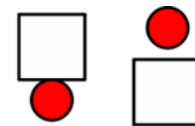
rychlejší



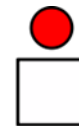
nejrychlejší



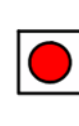
na



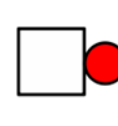
pod



nad



v



u



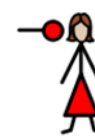
můj



tvůj



jeho



její

# SYNTAX

- správnost větné skladby
- tvoření a chápání věty – rozlišení nesprávné
- délka a složitost větných celků

# ZKOUŠKA JAZYKOVÉHO CITU

- varianta pro předškolní děti
- varianta pro děti školního věku – dle doporučení 1.-5. ročník

# ZKOUŠKA JAZYKOVÉHO CITU PRO PŘEDŠKOLÁKY (DOPLŇKOVÝ TEST ZKOUŠKY JAZ. CITU – Z. ŽLAB)

- 3 krátké věty – 2 špatně/1 správně
- dítě určuje správné řešení
- hodný pejsek/hodná pejsek/hodné pejsek
  
- posloucháme rádi veselá pohádka/
- posloucháme rádi veselé pohádke/
- posloucháme rádi veselou pohádku
  
- Vašek včera sáňkovala/
- Vašek včera sáňkoval/
- Vašek včera sáňkuje



# ZKOUŠKA JAZYKOVÉHO CITU – VARIANTA PRO ŠKOLÁKY

- **I.TEN/TA/TO**
- **Určování rodů podstatných jmen**
- *zácvik: teta – prázdniny– pero*
- míč
- kolo
- hodiny

## 2.A MUŽSKÝ/ŽENSKÝ ROD

- **Přechylování**
- ***zácvik: lékař – řidič – kuchařka – hráčka***
- dělník
- běžkyně

## 2. B TVORBA ADJEKTIV OD SUBSTANTIV A SLOVES

- *zácvik: bouda pro psa – polévka z ryby – papír, do kterého něco balíme*
- člun s motorem

## 3.A SKLOŇOVÁNÍ PODSTATNÝCH JMEN

- **Zácvik:** u stolu je židle/sedni si na – dostal jsem nové kolo/budu jezdit na – ve třídě jsou lavice/sedím ve 2.-
- máme doma štěně – rádi si hrajeme....
- dědeček má hůl – musí chodit o .....

## 3.B PŘEVOD VĚTY DO MINULÉHO ČASU

- *zácvik: venku svítí sluníčko/včera..*
- *Tondo, hraješ s kluky kopanou.. /včera..*
- *díváme se na televizi /včera..*
- *čteme hezkou pohádku – včera..*

## 4. SKLOŇOVÁNÍ SLOVNÍCH SPOJENÍ

- *zácvik: hluboký les/děti zabloudily..*
- *naše nová škola/tešíme se na..*
- *vysoké skály/horolezci šplhali po..*
- rozbité pero – nemohl psát s..

## 5. HLEDÁNÍ SPOLEČNÉHO ZÁKLADU – KOŘENY SLOVA

- Zácvik:
- (lep) lepidlo, lepit, nálepka, polepený...
- (kov) kovář, kovový, výkovek, podkova...
- (lov) lovec, výlov, lovit, loviště, lovecký
- (chod) chodec, východ, chodník, průchod

## VĚTNÁ STRUKTURA (HSET)

- **IS opakování vět**
- používání vývojově specifických syntaktických pravidel
- zkracování vět
- nahrazování pasivních vazeb aktivními apod.
  
- *Dnes na závodech předběhl Honza Petra.*
- *Teta, která u nás dávno nebyla, přijede na návštěvu.*
- *Představím vám pána, jehož syn je velmi úspěšný.*



# MORFOLOGICKÁ STRUKTURA (HSET)

- **PS vytváření plurálu a singuláru**
- morfologicky správné rozlišování
- běžná slova a pseudoslova
- obrazový materiál
  
- *jedno auto – dvě...*
- *jedna tykalka – dvě....*
- *jeden stabor – dva...*
- *dvě koulátka – jedno...*
- *dva tumbíci – jeden...*

# MORFOLOGICKÁ STRUKTURA (HSET)

- **AM tvoření odvozených slov**
- schopnost vytvářet odvozená slova od základních tvarů podle gramatických pravidel
- *zahradničit – zahradník – zahradnice –zahrada– kvítko*
- *čangařit – čangař – čangařka – čangárna – fektor*

# MORFOLOGICKÁ STRUKTURA (HSET)

- **AD odvozování přídavných jmen**
- vyjádření rozdílů mezi vnímanými vlastnostmi předmětů – stupňování
- částečné využití pseudoslov
  
- *jablko – fleky*
- *trojúhelník – venty*

# VĚTNÝ VÝZNAM (HSET)

- **KS oprava významově nesprávných vět**
- rozpoznat a opravit nesprávná syntagmatická spojení
  - Maminka položila vázu s květinami pod stůl.
  - Když jdeme nakupovat do obchodu, vyděláváme peníze

# VĚTNÝ VÝZNAM (HSET)

- **SB tvoření vět**
- tvorba vět ze dvou, tří zadaných slov
- složitost je dána sémantickou blízkostí slov
- tvorba syntakticky a logicky správných celků
  
- *dvůr – ležet – pes*
- *radovat se – otec – dárek*
- *slunko - studený*

# PRAGMATICKÁ ROVINA ŘEČI

- **kognitivní aspekt** – lze sledovat obtíže, které souvisí s příčinou a důsledkem, s logickými vazbami mezi jednotlivými prvky, činiteli situace
- **kontextový aspekt** – dítě nebere v úvahu kontext reprezentovaný na obrázku
- **aspekt interpretace emocí druhých** – dítě má obtíže s identifikací emocí zachycených na obrázku nebo verbalizovaných vyšetřujícím
- **aspekt diferenciac** – dítě nedělá rozdíl mezi tím, co ví, a předpokladem toho, co ví zobrazené osoby
- **sociální aspekt** – jedná se o obtíže související s neznalostí rolí nebo zvyklostí
- **lingvistický aspekt** – dítě nezná, nebo nedostatečně přiléhavě užívá formulace v různých situacích (pozdrav, požadavek)

# PRAGMATICKÁ ROVINA ŘEČI

- **Schopnost vyjádřit různé komunikační záměry**
- požádání
- vyjádření postoje a emoce
- iniciace či usměrnění sociální interakce
- vyžádání si informace

# INTERAKČNÍ VÝZNAM (HSET)

- **BF Flexibilita pojmenování**
- danou osobu pojmenovat vždy jinak na základě jejích různých vztahů k jiným osobám
- rozlišování struktur mezilidských vztahů na základě oslovení
- *Tady je muž. Jmenuje se Jan Novák.*
- *Jak mu říká jeho **manželka**?*
- *Jak mu říká jeho **ředitel**?*



# INTERAKČNÍ VÝZNAM (HSET)

- **VN Spojování verbálních a neverbálních informací**
- přiřazení daného výroku jedné ze čtyř osob na obrázcích na základě jejich emocionálního výrazu
- *To je doopravdy moc nepříjemné.*
- *To je přece na zbláznění. Ty jsi úplný blbec!*

# INTERAKČNÍ VÝZNAM (HSET)

- **ER dekódování a kódování záměru**
  - dítě má odlišně verbálně reagovat na obsah jednotlivých výroků dle převzaté emocionální reakce
  - porozumění obsahu výroku
  - ztotožnění s jinou osobou
  - empatické i kognitivní převzetí její perspektivy
  - slovní formulace daného výroku
  - vyjádření příslušného záměru mluvčího
  - subtest se zadává pouze pětiletým a starším dětem
- práce s obrázky

# INTEGRAČNÍ ÚROVEŇ (HSET)

- **TG paměť pro text**
- dítě má za úkol udržet v paměti a s větším časovým odstupem rekonstruovat delší smysluplný text
- pohádka

# PRÁCE S OBRAZOVÝM MATERIÁLEM

- **Obsah**
- interpretace
- porozumění situacím
- rozlišení „chování“
- porozumění a vyjádření – specifická slovesa

# KATEGORIE KE SLEDOVÁNÍ A ROZVOJI

- identifikace a verbalizace jednoduchých a komplexních emocí
- poznání příčiny událostí z kontextu
- vytvoření vztahu mezi vnitřním rozpoložením a chováním
- předvídání chování druhých

# KATEGORIE KE SLEDOVÁNÍ A ROZVOJI

- porozumění základním otázkám – kdo, co, komu, proč....?
- porozumění přímé/“nepřímé“ řeči
- porozumění situacím – lež, podvod, žert....
- porozumění a vyjádření morálního úsudku
- řešení „pragmatických“ problémů

# DOPLNĚNÍ ZDROJŮ

- Pukačová, M. (1972). *Průručka k testu Obrázkovo-slovníková skúška: administrovanie, vyhodnotenie, interpretovanie*. Bratislava: Psychodiagnostické a didaktické testy.
- Grimmová, H., Schöler, H., Mikulajová, M. (1997). *Heidelberský test vývoje řeči H-S-E-T*. Brno: Psychodiagnostika.
- Horáková, A. *Lexikálně-sémantická rovina*. In. Vrbová, R. a kol. (2012). *Diagnostické domény pro žáky s narušenou komunikační schopností*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Lechta, V. a kol. (2003). *Diagnostika narušené komunikační schopnosti*. Praha: Portál.
- Monfort, M., Juarez A., Monfort Juarez, I. (2005). *Les troubles de la pragmatique chez l'enfant*. Isbergues: Ortho Edition
- Monfort, M., Monfort Juárez, I. (2006). *L'Esprit des autres*. Isbergues: Ortho Edition.
- Žlab, Z. (1993). *Zkouška jazykového citu*. Ostrava: Microdata.